

Współczesna wartość filozofii klasycznej

Artur Andrzejuk

Katedra Historii Filozofii
Starożytnej i Średniowiecznej

Filozofii „portret własny”

- Filozofia kojarzy się z
  - różnorodnością wykluczających się stanowisk,
  - nierozstrzygalnymi sporami,
  - bezużytecznym pustostwoiem.
- Są to skojarzenia przynajmniej częściowo uzasadnione.

Greckie określenie filozofii

φλοσοφία [philosophía]

- ukochanie mądrości

od:

➤ φιλα [philía]—miłość

➤ σοφα [sophía]—mądrość

Mądrość

- mądrość - cnota intelektualna rozumienia
αρχη - principia - zasady
  - umiejętność wskazywania na przyczyny rzeczy, zjawisk, wydarzeń.
  - Mądrość zatem stanowiła próbę odpowiedzi na pytanie *dlaczego?*
    - Wiedza dotyczy tego „co?” i „jak?”
    - Roztropność dotyczy postępowania

Cztery przyczyny

PYTANIE	PRZYCZYNA
Co ?	formalna
Z czego ?	materialna
Dlaczego ?	sprawcza
Po co ?	celowa

Miłość

- Główny „motor” życia i działań;
- Przedmiotem miłości jest zawsze coś dla kogoś ważnego
- Mądrość jako przedmiot miłości jest dla filozofa sensem jego życia
  - Dlatego sofistom nie przyznano miana filozofów
  - A pierwsi chrześcijanie mogli określać siebie jako prawdziwych filozofów

Dyscypliny filozoficzne

DYSCYPLINA FILOZOFICZNA	PRZEDMIOT
Filozofia pierwsza	Przyczyny bytu
Etyka	Przyczyny dobra moralnego; normy postępowania
Teoria poznania	Przyczyny poznania adekwatnego; Kryteria poznania
Estetyka	Przyczyny piękna, powody „podobania się”
Metodologia filozofii	Prawidła myślenia

Klasyczna wersja filozofii

- - „bezprzymiotnikowa”

– przymiotniki występują w sensie:

- ⇒ historycznym
- ⇒ antropologicznym
- ⇒ światopoglądowym - filozofia chrześcijańska

Arystoteles

THEORIA

- Bezinteresowne poszukiwanie przyczyn

TECHNE

- Budowanie wiedzy służącej celom praktycznym: postępowaniu (etyka) i wytwarzaniu (technika)
- *„Nic tak nie służy praktyce, jak dobra teoria”.*

Każdy człowiek filozofem

Nie można uciec od pytań natury filozoficznej

- kim jestem?
  - skąd się wziąłem?
  - co czyni mnie człowiekiem?
  - czym różnię się od otaczającego mnie świata przyrodniczego?
  - jaki jest cel mojej egzystencji?.
- *Od odpowiedzi na te pytania zależy kształt naszego życia, nasze relacje z innymi ludźmi i z przyrodą*

Cel filozofii

- Wynika z rozumności natury i stanowi o specyficznym charakterze tej natury, radykalnie odróżniającym człowieka od otaczającego go świata.
  - samorealizacja człowieka jako istoty rozumnej.

Czym nie jest filozofia- *Światopogląd*

- Utworzony przez nas wewnętrzny obraz świata z różnych dziedzin, wyznaczający nasze postępowanie
- *Analiza światopoglądu*
  - ⇒ decyzja
  - ⇒ różnorodność dziedzin
  - ⇒ potrzeba światopoglądu - kryteria jego tworzenia

Odmiany światopoglądu

- 1 przyrodniczy
- 2 estetyczny
- 3 religijny
- 4 ateistyczny
- 5 aksjologiczny

Aktualnie w Polsce sposoby uprawiania filozofii

- klasyczny
- pozytywistyczny
- neopozytywistyczny
- irracjonalistyczny

Wnioski

- Filozofia w sensie klasycznym jest umiłowaniem mądrości.
- Mądrość dotyczy przyczyn; stanowi umiejętność odpowiedzi na pytanie „dlaczego?”
- Tak rozumiana filozofia nie jest światopoglądem; stanowi go bowiem zespół dowolnie przyjętych zdań z różnych dziedzin.

